

constet, vocationem, de qua hic, non esse etiam factam in Haran: optime dicitur facta in loco medio, seu in Mesopotamia. Contra hanc responsionem

Inst. I. Agitur hoc cap. et Act. VII de vocatione qua vocatus est Abraham, ut egrederetur de terra sua; atqui terra Abraham non erat Mesopotamia, sed Chaldaea; ut patet ex cap. praeced. §. 28: ergo etc.

R. cum S. P. loco cit. vocationem istam factam esse, non ut Abraham corpore duntaxat egrederetur ex Chaldaea (jam enim corpore egressus erat) sed ut inde etiam animo egrederetur, sive ut spem omnem ac desiderium eo redeundi, ex Dei praecocepto deponeret: tenebatur enim spe ac desiderio eo revertendi cessante persecutione. Verba S. P. sunt haec: *Quod autem jam in Mesopotamia constituto, hoc est jam egresso de terra Chaldaeorum dixit Deus: « Exi de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, non ut corpus inde eiceret, quod jam fecerat, sed ut animum evelleret, dicitur. Non enim exierat inde animo, si spe redeundi et desiderio tenebatur, quae spes et desiderium Deo jubente ac juvante, et illo obediente fuerat amputanda.*

Itaque haec verba: *Exi de terra tua*, videntur sic accipienda, ut faciant hunc sensum: *perge exire, et quidem absque spe et desiderio redeundi*. Atque ita agitur de exitu quoad corpus simul et quoad animum. Hoc autem jam hic observato, facile respondetur aliis Scripturae locis, in quibus dicitur quod Deus Abrahamum tulerit de terra nativitatis ejus, eduxerit de Ur Chaldaeorum etc. siquidem omnia ista, juxta expositionem jam datam, etiam satis verificantur in sententia S. Patris.

Inst. II. et inferes: Ergo Abraham peccavit eo ipso quod redire cupiebat in terram suam, unde omnino recedere jubebatur.

R. Neg. illat. quia spes et desiderium istud tantum fuit in Abrahamo, dum jam ex Chaldaea egrediebatur. Tunc autem nondum acceperat praecoceptum egrediendi, et patriam suam omnino relinquendi; sed istud illi demum tunc datum est, dum jam egressus erat, et adhuc in itinere versus Haran detinebatur.

Inst. III. S. Stephanus Act. VII narrans vocationem Abraham, statim subjungit: *Tunc* (id est dum jam vocatus erat) *exiit de terra Chaldaeorum*: ergo ista vocatio facta est in Chaldaea.

R. Neg. conseq. nam quod adjungit Stephanus: *Tunc Abraham egressus est de terra Chaldaeorum, et habitavit in Charra, non demonstrat*, inquit S. P. loco praecit., *quid sit factum postquam locutus est illi Deus: neque enim post illa Dei verba egressus est de terra Chaldaeorum, cum dicat ei locutum Deum esse in Mesopotamia, sed ad totum illud tempus pertinet quod ait « tunc, » id est ex quo egressus est a Chaldaeis, et habitavit in Charra*. Quare particula *tunc* secundum S. P. aequivalet dictioni *ex quo*, sic ut non importet ordinem temporis subsequentis vocationem Abraham, sed mere significet quod illo tempore, sive intra totum spatium illius temporis, ex quo egressus est Abraham ex Chaldaea et habitavit in Charra, Deus

fuerit eum allocutus ad evocandum in terram Chanaan etc. Porro hoc verificatur, si dicamus Deum fuisse locutum Abraham, cum jam esset in Mesopotamia in ipso itinere versus Charran.

Praeterea verba S. Stephani intelligi possunt de exitu quoad corpus, et simul quoad animum; sumendo exitum corporalem non pro inchoatione exitus, sed pro continuatione; ut jam supra dictum est.

Inst. IV. Si egredere de terra tua nihil aliud importet, quam *perge exire, et quidem absque spe et desiderio redeundi*; etiam juxta hunc sensum potuit Abraham a Deo evocari ex Haran: ergo ex verbis Moysis nequaquam evinci potest, quod haec vocatio non contigerit in Haran.

R. Neg. ant. Nam cum Deus jam antea ipsi praecocepisset, ut omnino patriam suam desereret, ac nunquam amplius ad eam reverteretur, non est dubium quin Abraham (utpote plene et perfecte obediens) istud praecoceptum executioni mandare statuerit: adeoque ad sensum mox datum, jam in Haran existens, inde vocari a Deo non potuit.

P. quid Deus hoc cap. Abrahamo promiserit.

R. et dico I: Dum eum vocavit, ut deserta et penitus derelicta patria sua, tenderet in terram Chanaan, promisit ipsi §. 2. *Faciam... te in gentem magnam* (id est faciam, ut ex te gens magna, multitudine et dignitate propageetur) *et benedicam tibi* (id est cumulabo te bonis et opibus) *et magnificabo nomen tuum*, ut cunctis saeculis et orbe toto sit clarum et nobile §. 3, *atque in te benedicentur universae cognationes terrae*, id est, *in semine tuo* (ut clarius dicitur infra cap. XXII, 18), hoc est, *in Christo*; quemadmodum exponit Apost. ad Gal. III, 14 et 16. Unde S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei cap. XVI advertit: *duas res promissas Abraham, unam scilicet quod terram Chanaan possessurum fuerat semen ejus, quod significatur ubi dictum est: « Vade in terram quam tibi demonstravero, et faciam te in gentem magnam: » aliam vero longe praestantior, non de carnali, sed de spiritali semine, per quod pater non est unius gentis Israeliticae, sed omnium gentium quae fidei ejus vestigia consequuntur, quod promitti coepit his verbis: « Et benedicentur in te omnes tribus terrae. »*

Dico 2: Dum Abram jam ex Haran in terram Chanaan migraverat, et pervenerat usque ad locum Sichem, rursus accepit divinum oraculum, dum Deus ibidem ipsi apparuit et §. 7 promisit: *« Semini tuo dabo terram hanc. » Sed hoc loco nihil de illo semine promissum est, in quo pater factus est omnium gentium, sed de illo solo in quo pater unius Israeliticae gentis. Ab hoc enim semine terra illa possessa est; inquit rursus S. P. lib. mox cit. cap. XVIII.*

QUESTIO II. — AN DICTO VEL FACTO HOC CAP. PECCAVIT ABRAM.

Varia sunt hoc cap., quae Abramo in peccatum posse verti videntur: puta quod uxori suae suasit mendacium, quod eandem prostituerit, vel saltem in adulterii discrimen conjecerit (quam ob rem ipsum sugillat Calvinus, et Faustus Manichaeus infa-

missimum ipsum matrimonii sui nundinatorem appellat), quod de divina promissione dubitaverit, etc. contra quos

R. et dico: Nec dicto, nec facto in tota hac historia peccavit Abram; ut patebit ex solutione argumentorum. Unde

Dices I: Suasit uxori suae mendacium dicens §. 13. *Dic, obsecro te, quod soror mea sis, etc.*

R. cum S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XIX. *Abraham ubi uxorem dixit sororem, nihil mentitus est* (ac proinde nec mendacium suasit dum dixit Sara: *Dic etc.*); *erat enim et hoc, quia propinqua erat sanguine: sicut etiam Loth eadem propinquitate, cum fratris ejus esset filius* (ut patet hic §. 5), *frater ejus dictus est* (scilicet cap. XIII, 8): *itaque uxorem tacuit, non negavit*. Idem esset ac si aliquis simul existens doctor et sacerdos, interrogatus qualis esset; ob rationes diceret se esse doctorem, et reticeret se esse sacerdotem.

Inst. I. Disparitas est in casu Sarae, quia illa non videatur simul habuisse qualitatem uxoris et sororis.

R. Neg. assumpt. quia id ipsum clare exprimit Abraham apud regem Geraræ infra cap. XX, 12 dicens: *Alias autem et vere soror mea est, filia patris mei, et non filia matris meae*. Erat ergo Sara filia Aran fratris Abraham, qui duo erant ex eodem patre Thare, sed non eadem matre nati. Pari ergo jure quo Loth dictus est frater Abraham, potuit Sara, soror ipsius Loth, dici soror Abraham.

Quinimo observat S. P. lib. XXII contra Faustum cap. XXXV: quod sine mendacio dixerit Tobias cap. VIII. *Et nunc, Domine, tu scis, quia non luxurie causa accipio sororem meam; cum tamen uxor ejus nec esset ex eodem patre, nec ex eadem matre, sed tantum ex eadem cognationis stirpe exorta*. Qua etiam vocabuli consuetudine fratres Domini vocantur in Evangelio (Matth. nempe XII) non utique quos Maria Virgo pepererat, sed ex ejus consanguinitate propinqui.

Inst. II: Etiam loco ex cap. XX citato videtur mentitus Abraham; tum quia alias sequeretur juxta adjunctam explicationem, quod bigamus fuisset Thare (id quod ante ipsum Abrahamum non fuit concessum), tum quia sic Abraham patruus Sarae fuisset, quacum proinde etiam illicite matrimonium contraxisset.

R. Neg. assumpt. Ad primam rationem dico, quod Thare quidem fuerit bigamus, sed tantum successivus, adeo ut ex prima uxore genuerit Aran patrem Sarae, et ex secunda Abrahamum ejusdem Sarae patrum; adeoque nil hic illicite commisit Thare.

Ex eadem illa secunda uxore natus videtur Nachor frater Abraham, qui Melcham, alteram filiam Aran, et sororem Jeschæ (quæ juxta S. Hieronymum et alios communiter creditur eadem fuisse cum Sara; ut observat S. P. Aug. lib. XVI de Civ. Dei, cap. XII) duxit uxorem cap. XI, §. 29: adeoque duo patrum duas suas neptes sibi matrimonio junxerunt.

Ad hanc autem secundam adjectam rationem re-

spondet S. Hieron in Tradit. hebraicis super Gen. *Necdum tunc inter patruos et fratrum filias nuptias fuisse lege prohibitas: quæ in primis hominibus etiam inter fratres et sorores initæ sunt.*

Cæterum ex hac historia patet, quod Aran fuerit primogenitus Thare, cum fratres sui matrimonio juncti sint filiabus ejus: et quidem Sara tantum erat decem annis junior marito suo Abraham; ac proinde hinc aliquo modo confirmatur illa sententia, quæ tenet Aran esse natum anno patris sui 70, Abraham vero ejusdem Thare anno 150, Sara autem avi sui anno 140, et patris sui Aran 70: sicque optime intelligitur, quomodo nubiles habuerit filias Aran, quas sui ex secundo thoro fratres sibi sumerent uxores. Hæc incidenter. Unde

Inst. III. Cum minori periculo mendacii poterat suggerere Abram: *Dic quod neptis mea sis.*

R. quod hoc non suffecisset ad evadendum periculum mortis, quod Abram metuebat; quia licet nefas tunc esset contrahere cum sorore proprie dicta, licitum tamen erat contrahere cum nepte; adeoque si eam tantum neptem dixisset, adhuc suspicio matrimonii manere potuisset.

Inst. IV. Frustra timuit Abram mortis illud periculum, imo et cum diffidentia de Deo; ergo sine causa sufficiente usus est amphibologico illo sermone, qui proinde aequivalet mendacio.

Prob. ant. Quia promiserat illi Deus §. 2 et 3. *Faciam... te in gentem magnam, et benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. Benedicam benedicientibus tibi, atque in te benedicentur universae cognationes terræ*; ergo confidere debebat quod illi nullus noceret, quod non moreretur sine posteritate, etc.

R. Neg. ant. et ad prob. disting. conseq. Ergo confidere debebat, etc., dummodo adhiberet media humana ad hunc finem conducentia; concedo: si ea negligeret; nego conseq., promissiones enim Dei non excludunt media humana, sed potius adhibenda supponunt. Quis enim nisi insanus hanc audiens Christi promissionem: *Quærite primum regnum Dei, et justitiam ejus, et hæc omnia adjicientur vobis*, in quaerendo Dei regno unice incumbat, et humana media victui atque amictui conquirendo necessaria penitus negligat?

Dices 2: Illicitum est equidem intendere effectum divinae promissionis per media illicita: atqui hoc fecit Abram exponendo pudicitiam uxoris periculo adulterii; ergo, etc.

R. Neg. min. cum S. P. Aug. supra dicente: *Uxorem tacuit, non negavit, conjugis tuendam pudicitiam committens Deo, et humanas insidias cavens ut homo; quoniam si periculum quantum caveri poterat, non caveret, magis tentaret Deum quam speraret in Deum... denique factum est quod de Domino praesumpsit Abraham. Ita S. pater.*

Item lib. XXII cont. Faustum, cap. XXXVIII: *Neque enim Abraham flagitio consensit uxoris, ejusque vendidit adulterium... sed conjugem castam, et casto corde*

sibi coherentem, de cuius animo, ubi pudicitiae virtus habitabat, nullo modo dubitabat, tacuit uxorem, dixit sororem, ne se occiso ab alienigenis et impiis captiva possideretur: certus de Deo suo (forsan per revelationem) quod nihil eam turpe ac flagitiosum perpeti sineret. Ita rursus S. P.

Inst. I. Propter simulationem Abrae sublata est mulier in domum Pharaonis γ . 15; et γ . 19 dicit ipse Pharaos ad Abram: *Quam ob causam dixisti esse sororem tuam, ut tollerem mihi in uxorem?* Ergo Pharaos assumpsit eam in uxorem.

R. Disting. conseq. Ergo Pharaos assumpsit eam in uxorem futuram; concedo: in praesentem; nego conseq. Solebant enim futurae regum gentilium illo tempore uxores per annum praeparari, nutriri, etc. (ut patet in Esther), antequam ad regium thorum vocarentur. Unde S. P. loco jam cit. subjungit: *Nec eum (Abram) fides et spes fefellit: namque Pharaos territus monstris, multisque malis propter eam afflicto, ubi ejus esse uxorem divinitus didicit (forsan immediate, forsan per ipsam Saram) illam cum honore restituit.* Deinde caput concludens ait: *Abimelech autem somnio commonitus atque edoctus similiter fecit.*

Idem. repetit lib. XVI de Civ. Dei, cap. XIX. dicens: *Denique factum est, quod de Domino praesumpsit Abraham. Nam Pharaos rex Aegypti, qui eam sibi uxorem acceperat, graviter afflicto marito reddidit. Ubi absit ut credamus alieno concubitu fuisse pollutam: quia multo est credibilis hoc Pharaonem facere afflictionibus magnis non fuisse permissum.*

Inst. II. Infra cap. XX, 5 apparet Deus Abimelech dicit ei: *Morieris propter mulierem quam tulisti, habet enim virum.* Atqui nulla erat ratio infligendi mortem, si Abimelech non fuerit Sara abusus, maxime cum laboraret invincibili ignorantia facti; ergo recte Faustus vocavit Abrahamum infamissimum matrimonii sui nundinatorem.

R. Neg. conseq. quia sensus Scripturae non est, quod Abimelech propter Saram esset absolute mortuus (nam hoc non contigit), sed tantum quod esset mortuus casu quo eam tangeret; ex quo potius sequitur, quod haecenus eam non tetigisset. Unde id ipsum clare exprimitur γ . 4, ubi sic legitur: *Abimelech vero non tetigerat eam.* Vide et γ . 7.

Inst. III. Dicit Abimelech ad Abraham γ . 9. *Quid fecisti nobis? Quid peccavimus in te, quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande?* Ergo Abimelech agnoscit adulterium.

R. falsitatem conseq. satis patere tum ex ante dictis, tum ex eo quod Abimelecho dicat Dominus γ . 6: *Scio quod simplici corde feceris; et ideo custodi te, ne peccares in me (peccato adulterii), et non dimisi ut tangeres eam.* Sensus ergo objectorum verborum est: *Induxisti super me, etc., grande periculum peccati, quia assumpsissem eam in uxorem, nisi Deus mihi revelasset ipsam esse conjugatam.*

Inst. IV. Versu 17. dicitur hic: *Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis maximis, et domum ejus propter Sarai uxorem Abram.* Item infra cap. XX,

18. *Concluserat enim Dominus omnem vulvam domus Abimelech propter Saram uxorem Abrahae.* Atqui similes poenae non videntur inflictae nisi propter peccatum: ergo videntur peccasse in ipsam Saram.

R. Disting. conseq. Ergo peccaverunt in Saram peccato adulterii; nego: peccato coactionis, qua peregrinantem apud se mulierem jure quasi regio sibi vindicarunt; concedo totum.

Patet haec solutio; quia ubi Sara suo erat viro restituta cum muneribus et honore, orante Abraham sanavit Deus Abimelech, et uxorem, ancillasque ejus, et pepererunt.

Idem rationabiliter judicatur de Pharaone (quamvis tam clare id Scriptura non exprimat) cum utrobique par fuerit illata injuria, et haec pari modo utrobique reparata.

Dices 3 cum Fausto manichaeo: *Cur non potius de Deo suo ita praesumpsit Abraham, ut fateri non timeret uxorem? Numquid enim Deus ab illo mortem non poterat repellere, quam timebat, eumque cum conjugis sua ab omni pernicie in illa peregrinatione sua tutari, ut nec uxor ejus, quamvis esset pulcherrima, appeteretur ab aliquo, nec propter illam ipse necaretur?*

Respondet objicienti Fausto S. P. Aug. lib. XXII cont. eundem Faustum cap. XXXVI: *Poterat sane hoc efficere Deus. Quis ita sit demens ut hoc neget? Sed si interrogatus Abraham illam feminam suam esse indicaret uxorem, duas res tuendas committeret Deo, et vitam suam, et conjugis pudicitiam. Pertinet autem ad sanam doctrinam quando habet quod faciat homo, non tentare Deum suum, etc. Videri potest ibidem ad longum. Posset itaque revera Deus in quibuscumque hujus vitae periculis, tam spiritualibus quam corporalibus conservare justum, eumque velut alterum Eliam per corvum pascere: sed quis ideo nisi tentans Deum quibuscumque se periculis, tam spiritualibus quam corporalibus exponat, aut humana media victui conquirendo necessaria negligat?*

Dices 4. Saltem Abraham ex pulchritudine uxoris suae quaestum facere intendit: ait enim γ . 15. *Dic... quod soror mea sis, ut bene sit mihi propter te, et vivat anima mea ob gratiam tuam.* Ergo recte Faustus infamissimum ipsum matrimonii sui nundinatorem vocavit.

R. Neg. ant. et ad textum adjunctum dico quod per omnia illa (*ut bene sit mihi propter te, et vivat anima mea, etc.*) nulla bona terrena, sed solius vitae intendit conservationem.

Clarius hoc exprimit Abraham infra cap. XX, 11, ubi ait: *Cogitavi mecum dicens: Forsan non est timor Dei in loco isto: et interficient me propter uxorem meam.* Ubi nulla fit mentio de acquirendis hac via bonis temporalibus, sed tantummodo de vita conservanda.

Inst. I. Hic γ . 16 dicitur: *Abram vero bene usi sunt propter illam: fueruntque ei oves et boves et asini, et servi et famulae, et asinae et cameli.* Item munera plurima Abrahamo dedit Abimelech infra cap. XX, 14 et sequentibus: atqui omnia illa non respuit, sed suscipit et retinuit Abraham: ergo signum est quod ea ex

nundinatione pulchritudinis Sarae accipere intenderit. R. Disting. min. Omnia illa suscepit et retinuit Abraham, tamquam provenientia de manu Domini, qui illa ipsi promiserat; concedo: suscepit ex intentione nundinandi pulchritudinem Sarae; nego min. et impactam calumniam.

Dico ergo, quod ad danda ista munera Deus corda illorum regum moverit, tum ut praecipue faveret Abrahamo, tum ut secundo faveret ipsis donatoribus juxta promissum expressum γ . 2 et 3: *Benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. Benedicam benedictibus tibi, et maledicam maledictibus tibi.* Hoc enim vere contigit; quia ubi reges illi Abraham adversari videbantur, plagis percutiebantur: ubi autem favebant, ab afflictis plagis sanabantur.

Inst. II: Versu 16 jam cit. *bene usi sunt Abram.* Atqui tamen illi reges tunc plagis flagellabantur; ergo hoc non contigit, quod asseritur.

R. Disting. maj. Bene usi sunt Abram, bona dando temporalia; concedo: rapiendo et detinendo peregrinantem; nego maj. Ceterum quia tunc temporis ex parte saltem benedicebant Abrahamo, Deus ipsos praeservavit, ne Saram attingerent, et tandem scire fecit quod esset maritata; adeoque et hoc modo benedixit.

Dices 5. Saltem timiditatis et abjecti animi notam non evasit Abram. Unde horrore mortis percussus nec uxoris pudori, nec proprio consultum esse voluit honori. Hinc et S. Chrysost. Hom. 52 in Gen. expendens Abrae verba ad uxorem, ait: *Miserabilia sunt haec verba: sed et multus erat timor propter insaniam Aegyptiacam... propterea in adulterium uxoris consentit justus, et quasi servit adulterio in mulieris contumeliam, ut mortem effugiat.*

R. Neg. assumpt. quia non tam privato carnis affectu vitam suam aestimabat, quam pio erga Deum motu, quo promissionem divinam de multiplicando semine desiderabat adimpleri; cetera relinquens divinae protectioni, quam sibi certo affuturam, minime dubitabat; adeoque S. Chrysost. tantum vult, quod quoad apprehensionem communem consenserit in uxoris adulterium: quomodo enim alias pergeret eum vocare *justum?* etc. Falsum igitur est, quod elegerit malum culpae, ut evaderet malum poenae.

CAPUT XIII.

Abram praenimia opulentia separat se a nepote suo Loth: quo eligente regionem circa Jordanem, Abram habitat in terra Chanaan; ubi rursus divinas promissiones de multiplicando semine, terraque illa possidenda accepit.

QUESTIO I. — AN LOT SE DISJUNGENS AB ABRAM FUERIT CULPABILIS.

Varie hic deliquisse Loth posset quisquam putare; et quidem ab Hebraeis intimus ille Dei amicus turpiter vapulat: aiunt enim non fuisse probi hominis velle sociari flagitiosissimis hominibus, Deoque ex-

crandis, sed potius illius, qui talium moribus et criminibus delectabatur: quodque amplius est, putant aliqui ipsum Loth abominandis Sodomitarum institutis fuisse contaminatum et depravatum. His positis, R. et dico: Non tantum a gravioribus criminibus, sed a levioribus quoque naevus in toto hoc facto ipsum Loth immunem putamus.

Prob. ex II Petri II, 7 et 8, ubi dicitur: *Justum Loth oppressum, a nefandorum injuria et luxuriosa conversatione eripuit. Aspectu enim et auditu justus erat, habitans apud eos qui de die in diem animam justam iniquis operibus cruciabant.* Atque adeo posteriori imprimis illa Hebraeorum criminatio intolerabilis calumnia est; cum vel ideo quotidie eum cruciarent, quia nefandissima eorum scelera arguebat, detestabatur, et execrabatur.

Quin et ipse S. Gregor. in Praefat. Comment. in prophetam Job specialius ipsum commendat vel hoc solo titulo, quod inter execrabiles peccatores innocens permanserit ac impollutus; ait enim: *Non valde laudabile est (respective scilicet) bonum esse cum bonis, sed bonum esse cum malis. Sicut enim gravioris culpae est inter bonos non fuisse bonum, ita et immensi praeconii est etiam inter malos bonum exitisse.*

Obj. I. Noverat Loth ex una parte, vel saltem expertus est postea, quod homines Sodomitae pessimi essent peccatores, et quidem publici, vel coram Domino; ex altera vero parte non ignorabat communem cujusvis hominis fragilitatem: atqui similibus periculis et occasionibus proximis nemo scienter se exponere potest sine gravi peccato: ergo.

R. Disting. min. Nemo se exponere potest similibus periculis, etc., sine justa causa; concedo: habens justam causam; nego min. Porro ipse Deus, qui Apostolos suos sine peccati periculo misit in medio luporum, destinavit ipsum Loth in medium nefandissimum peccatorum,

1. Ut ipsis esset veritatis doctor et virtutis magister, conareturque instando, arguendo, obsecrando, et comminando perditissimam illam et spurcissimam gentem a nefandis criminibus revocare.

2. Ut sic fieret decreta a Deo separatio posterorum Abraham (qui terram Chanaan occuparunt) et posterorum Loth, qui Moabitidem, et Ammonitidem (a duobus hujus filiiis Moab et Ammon dictas) regiones obtinuerunt.

3. Ut occasio daretur Abrae praclarissima, qua fidem suam, animi constantiam, et virtutem bellicam probaret, dum cap. seq. in manu parva (non habens scilicet secum nisi 318 vernaculos) victoriosus quatuor regum exercitum generose aggressus est, et gloriose debellavit.

Obj. II. Loth se separavit ab Abram, a quo veluti a patre et doctore optimo praclarissima hauserat virtutum exempla: atqui deserere bonos ut adhaeremus malis, non valet culpa; ergo.

R. Praeter ante dicta, nullam hic subfuisse culpam, cum separationis illius faciendae evidentissima adesset necessitas. Patet hoc. γ 6, ubi dicitur: *Nec po-*